

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У ЗОШ

(Лекція №2 для студентів IV курсу ФФВ з дисципліни

«Теорія і методика викладання хореографії

у навчальних закладах різного типу»)

Напрямок підготовки – 6.02.02.02 «Хореографія»

Розробила: викл. Шелейкіс Я. Є.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії та мистецтвознавства

Протокол № 1 від « 28» серпня 2015р.

Завкафедри проф. канд.пед.наук _____ Сосіна В. Ю.

Львів -2015

План:

1. Цілі та завдання навчання за програмою «Ритміка і танець»
2. Організація освітнього процесу
3. Принципи навчання
4. Методи і методичні прийоми навчання
5. Зміст роботи

Хореографія володіє величезними можливостями для повноцінного естетичного вдосконалення дитини, для його гармонійного духовного та фізичного розвитку. Заняття танцем формують правильну поставу, прищеплюють основи етикету і грамотної манери поведінки в суспільстві, дають уявлення про акторській майстерності.

Танець має величезне значення як засіб виховання національної самосвідомості. Отримання відомостей про танці різних народів і різних епох необхідно, тому кожен народ має свої, тільки йому притаманні танці, в яких відображені його душа, його історія, його звичаї і характер.

Програма «Ритміка» призначена для викладання основ хореографічного мистецтва з першого по четвертий клас в режимі навчальних занять. Програма є основою занять на уроці. Вона передбачає систематичне і послідовне навчання. Однак, вчитель, дотримуючись змісту програми, може творчо підходити до проведення занять. Це залежить від рівня загального та музичного розвитку дітей, майстерності педагога, умов роботи.

Дана програма зорієнтована на роботу з дітьми, незалежно від наявності у них спеціальних фізичних даних, на виховання хореографічної культури та прищеплення початкових навичок у мистецтві танцю.

Програма передбачає освоєння азів ритміки, абетки класичного танцю, вивчення танцювальних елементів, виконання дитячих бальних та народних танців і виховання здатності до танцювально-музичної імпровізації.

У програму ритміки включені вправи і рухи класичного, народного і бального танців, доступні дітям 6-10 річного віку, що забезпечують формування постави учнів, правильну постановку корпусу, ніг, рук, голови,

розвиваючі фізичні дані, координацію рухів, тренують дихання, що виховують емоції, що виробляють навик орієнтації в просторі.

1. Цілі та завдання навчання за програмою «Ритміка і танець»

Освітня мета програми: залучення дітей до всіх видів танцювального мистецтва: від історико-побутового до сучасного танцю, від дитячої танці до балетного спектаклю.

Розвиваюча мета програми: виховання єдиного комплексу фізичних і духовних якостей: гармонійне статура, хороше здоров'я і витривалість, артистизм і благородство;

Виховна мета програми: професійна орієнтація і самовизначення дитини.

Завдання програми:

1. Дати дітям уявлення про загальні закономірності відображення дійсності в хореографічному мистецтві, конкретно виражаються у зв'язку форм і ліній рухів з життєвим змістом, сенсом, почуттям і настроєм музики; дати уявлення про танцювальному образі. Знаючи загальне, діти самі зможуть розібратися в тому танцювальному матеріалі, який може зустрітися в їх життєвій практиці;

2. Використовувати специфічні засоби мистецтва танцю для гармонізації розвитку учнів, розширення рамок культурної та історичної освіти дітей: поглиблення і розширення історико-засобами побутового танцю пізнавальних можливостей учнів в області історії, географії, літератури, фольклору;

3. Використовувати етичні особливості танцю для виховання моральності, дисциплінованості, почуття обов'язку, колективізму, організованості; навчити танцювального етикету і сформувати вміння переносити культуру поведінки та спілкування в танці на міжособистісне спілкування в повсякденному житті;

4. Забезпечити творчий розвиток, емоційне розвантаження учнів, виховати культуру емоцій;

5. Забезпечити формування та збереження правильної постави дитини, зміцнення м'язового корсета засобами класичного, народного і бального танців, виховати культуру руху;

6. Збільшити період рухової активності в навчальному процесі, розвинути потреба рухової активності як основи здорового способу життя.

2. Організація освітнього процесу

Основна форма освітньої роботи з дітьми: музично-тренувальні заняття, в ході яких здійснюється систематичне, цілеспрямоване і всебічне виховання і формування музичних і танцювальних здібностей кожної дитини. Заняття включають чергування різних видів діяльності: музично-ритмічні вправи та ігри, слухання музики, тренувальні вправи, танцювальні елементи і руху, творчі завдання. Програмою передбачені заняття теоретичними дисциплінами: муз. грамота, бесіди про хореографічному мистецтві.

Організація ігрових ситуацій допомагає засвоєнню програмного змісту, придбанню досвіду взаємодії, прийняттю рішень.

Бесіди, що проводяться на заняттях, відповідають віку і ступеня розвитку дітей. На початковому етапі бесіди короткі. З дітьми 3 і 4 класів проводяться бесіди - діалоги, обговорення, які допомагають розвитку здатності логічно мислити. На цих заняттях діти отримують інформацію про хореографічному мистецтві, його історії розвитку і традиціях.

3. Принципи навчання

Процес навчання в курсі хореографії в основному побудований на реалізацію дидактичних принципів.

Принципи свідомості і активності передбачає свідомість відносно занять, формування інтересу в оволодінні танцювальними рухами і осмисленого ставлення до них, виховання здатності до самооцінки своїх дій і до відповідного їх аналізу.

Принцип наочності допомагає створити уявлення про темпі, ритмі, амплітуді рухів; підвищує інтерес до більш глибокого і міцному засвоєнню танцювальних рухів.

Принцип доступності вимагає постановки перед учнями завдань, відповідних їх силам, поступового підвищення труднощі освоюваного навчального матеріалу з дидактическою правилом: від відомого до невідомого, від легкого до важкого, від простого до складного.

Принцип систематичності передбачає безперервність процесу формування танцювальних навичок, чергування роботи і відпочинку для підтримки працездатності і активності учнів, певну послідовність вирішення танцювально-творчих завдань.

Принцип гуманності у виховній роботі висловлює:

- ⊗ безумовну віру в добрий початок, закладене в природі кожної дитини, відсутність тиску на волю дитини;
- ⊗ глибоке знання і розуміння фізичних, емоційних та інтелектуальних потреб дітей;
- ⊗ створення умов для максимального розкриття індивідуальності кожної дитини, її самореалізації та самоствердження;

Принцип демократизму ґрунтується на визнанні рівних прав і обов'язків дорослих і дитини, на створенні емоційно-комфортного клімату в соціальному середовищі.

4. Методи і методичні прийоми навчання

У курсі навчання хореографії застосовуються традиційні методи навчання: використання слів, наочного сприйняття і практичні методи.

Метод використання слова - універсальний метод навчання. з його допомогою вирішуються різні завдання: розкривається зміст музичних творів, пояснюються елементарні основи музичної грамоти, описується техніка рухів у зв'язку з музикою та ін. Це визначає різноманітність методичних прийомів використання слова в навчанні:

- ⊗ розповідь,
- ⊗ бесіда,
- ⊗ обговорення,
- ⊗ пояснення,

• словесний супровід рухів під музику і т.д.

Методи наочного сприйняття сприяють швидшому, глибокому і міцному засвоєнню учнями програми курсу навчання, підвищення інтересу до досліджуваних вправ. До цих методів можна віднести: показ вправ, демонстрацію плакатів, малюнків, відеозаписів, прослуховування ритму і темпу рухів, музики, яка допомагає закріплювати м'язове почуття і запам'ятовувати рухи у зв'язку зі звучанням музичних уривків. Все це сприяє вихованню музичної пам'яті, формуванню рухової навички, закріплює звичку рухатися ритмічно.

Практичні методи засновані на активній діяльності самих учнів. Цей метод цілісного освоєння вправ, метод навчання (шляхом) ступінчастий і ігровий метод. Метод цілісного освоєння вправ і рухів пояснюється відносною доступністю вправ. Однак, використання даного методу передбачає наявність рухової бази, отриманої раніше. У цю базу входять рухові елементи і зв'язки змогу на їхній основі освоювати надалі більш складні рухи.

Ступінчастий метод широко використовується для освоєння самих різних вправ і танцювальних рухів. Практично кожен вправу можна призупинити для уточнення рухового руху, поліпшення виразності руху тощо. Цей метод може також застосовуватися при вивченні складних рухів.

Ігровий метод використовується при проведенні музично - ритмічних ігор. Цей метод заснований на елементах суперництва учнів між собою і підвищенні відповідальності кожного за досягнення певного результату. Такі умови підвищують емоційність навчання.

Названі методи навчання на практиці можуть бути доповнені різними прийомами педагогічного впливу на учнів.

5. Зміст роботи

Зміст занять спрямоване на забезпечення різнобічної підготовки учнів на основі вимог хореографічних та музичних дисциплін. Навчальний матеріал для занять обширний, основний його зміст складає вправи для розвитку рухових якостей і вправи тренувального характеру. Це пов'язано з тим, що одна

із завдань роботи - розвиток і вдосконалення танцювальних здібностей, умінь і навичок.

Матеріал програми включає наступні розділи:

1. Ритміка, елементи музичної грамоти.
2. Танцювальна азбука (тренаж).
3. Танець (народний, історико-побутовий, бальний, сучасний).
4. Бесіди За хореографічному мистецтву.
5. Творча діяльність.

Теоретична частина кожного розділу містить перелік знань, одержуваних у процесі навчання: знання з музичної грамоти і виразному мови танцю, знання про характерні риси та історії танцю різних епох і народів, знання по музичному етикету. У практичну частину входить перелік умінь і навичок: вправ, рухів, танців.

Розділ «Ритміка і елементи музичної грамоти». З перших уроків діти, набувають досвіду музичного сприйняття. Головне завдання педагога створити у дітей емоційний настрій під час занять. Звідси випливають вимоги до музичного оформленню занять:

- правильний підбір музичного твору відповідно до виконаним рухом;
- художнє і виразне виконання музики, яке є головним методичним прийомом викладання.

Музично-ритмічна діяльність включає ритмічні вправи, побудови та перестроювання, музичні ігри для школярів 1-2 класу, слухання і розбір танцювальної музики для школярів 3 і 4 класів. Вправи цього розділу сприяє розвитку музикальності: формувати сприйняття музики, розвитку почуття ритму і ладу, збагачення музично - слухових уявлень, розвиток умінь координувати рухів з музикою.

Розділ «Танцювальна абетка». Цей розділ включає вивчення основних позицій і рухів класичного, народно-характерного та бального танцю. Вправи сприяють гармонійному розвитку тіла, технічної майстерності, культури рухів, виховують поставу, розвивають гнучкість і координацію рухів, допомагають засвоїти правила хореографії. Занять з класичного танцю надається особливе

значення, тому класичний танець є основою хореографічної підготовки учнів. Головне завдання педагога при вивченні рухів, положення або пози необхідно розкласти їх на найпростіші складові частини, а потім в сукупності цих частин відтворити образ руху і домагатися від дітей грамотного і точного їх виконання. Тут використовується наслідувальний вид діяльності учнів.

Розділ «Танець». Цей розділ включає вивчення народних танців, історичних і сучасних бальних танців. Найбільш підходящий матеріал по можливості вибирається залежно від конкретних умов. У процесі розучування танцю педагог домагається, щоб учні виконували вивчені танці музично, виразно, осмислено, зберігаючи стиль епохи і національний характер танцю. Заняття історико-побутовим та бальним танцем органічно пов'язане із засвоєнням норм етики, вироблення високої культури, спілкування між людьми.

У програмний матеріал з вивчення історико-побутового танцю входить:

- ☞ засвоєння тренувальних вправ на середині залу,
- ☞ ритмічні вправи,
- ☞ розучування танцювальних композицій.

На початку учні знайомляться з походженням танцю, з його відмітними особливостями, композиційною побудовою, манерою виконання і характером музичного супроводу. У танцях певної композиції зазначається кількість фігур, частин і кількість тактів. Далі йде засвоєння учнями необхідних специфічних рухів за ступенем складності. Після цього розучені елементи збираються в єдину композицію.

Народно - сценічний танець вивчається протягом всього курсу навчання і має важливе значення для розвитку художньої творчості і танцювальної техніки в учнів. На першому етапі діти вивчають найпростіші елементи російського танцю, вправи по народно – сценічному танцю, вивчаються в невеликому обсязі і включаються в розділ «танцювальна азбука». Заняття з народному танцю включають в себе: тренувальні вправи, сценічні руху на середині залу і по діагоналі, танцювальні композиції.

Також діти вивчають елементи сучасної пластики. У комплекс вправ входить:

- ⊗ партерна гімнастика;
- ⊗ тренаж на середині залу;
- ⊗ танцювальні рухи;
- ⊗ композиції різної координаційної складності.

Розділ «Бесіди по хореографічному мистецтву». Бесіди по хореографічному мистецтву проводяться систематично протягом всього курсу навчання; включає в себе лекції з історії російського балету, історії світового балету, загальні відомості про мистецтво хореографії, її специфіку та особливості. Мета занять полягає в тому, щоб допомогти учням ясно уявити собі історичний шлях розвитку хореографічного мистецтва, його боротьбу за прогресивну спрямованість, самобутність і реалізм, його зв'язок з іншим видами мистецтва. Бесіди проводяться окремим заняттям 1 раз в чверть і доповнюються наочними посібниками, прослуховуванням або переглядом записів фрагментів з балетів, творчих концертів і т.д.

Розділ «Творча діяльність». Організація творчої діяльності учнів дозволяє педагогу побачити характер дитини, знайти індивідуальний підхід до нього з урахуванням статі, віку, темпераменту, його інтересів і потреби в даному роді діяльності, виявити і розвинути його творчий потенціал. В іграх дітям надається можливість «побути» тваринами, акторами, хореографами, дослідниками, наглядаючи при цьому, наскільки більше стають їх творчі можливості, багатшими фантазія. При створенні творчих ситуацій використовується метод моделювання дітьми «дорослих відносин», наприклад: «Я - вчитель танців», «Я- художник по костюмах» та ін.

Один з напрямків творчої діяльності: танцювальна імпровізація – твір танцювальних рухів, комбінацій у процесі виконання завдань на запропоновану тему. Крім цього в зміст розділу входять завдання з розвитку ритмо-пластики, вправи танцювального тренінгу, інсценування віршів, пісень, прислів'їв, казок і т.д.; етюди для розвитку виразності рухів. Творчі завдання включаються в заняття в невеликому обсязі, або проводяться окремими уроками по темах.

Література:

1. Вікова та педагогічна психологія: Дитинство, **отроцтво**, **юність** - М.: Академія, - 2000р. - 624с.
2. Кудрявцев В.Т. Розвиток дитинства та розвиваюче освіта - Ч. 1. / В.Т. Кудрявцев - Дубна, 1997. - 206с.
3. Немов Р.С. **Психологія**. **Підручник** для **студентів** вищ. навч. закладів. Т.1. Загальні основи психології. - М.: Просвіта: Владос, 1994. - 576 с.
4. Михайлова М.А., Боджин Є.В. Співаємо, граємо, танцюємо будинку і в саду. **Ярославль**: Академія розвитку, 1997.
5. Пінт А. О. Високе покликання. М, 1973.
6. **Прибуток** Г.М. **Методичні** рекомендації і програма з класичного танцю для самодіяльних хореографічних колективів. М., 1984.
7. Пуляєва Л.Є. Деякі аспекти методики роботи з дітьми в хореографічному колективі: Навчальний посібник. **Тамбов**: Вид-во ТГУ ім. Г.Р. Державіна, 2001. - 80 с.
8. Пуртурова Т.В., Белікова О.М., Кветний О.В. Навчайте дітей танцювати: Навчальний посібник для студентів закладів середньої професійної освіти. - М.: Владос. - 2003. - 256 с.: Іл.
9. **Психологія** дитинства: Практикум. / Под ред. А.А. Реана - М.: ОЛІМА - ПРЕС, 20047. - 224с.
10. Рубінштейн С.Л. Основи загальної психології / С.Л. Рубінштейн - М.: Учпедгиз, 1946р. - 704с.
11. Розвиток творчої активності **школярів** / Под ред. А.М. Матюшкіна. - М.: Педагогіка. - 1991. - 160 с.
12. Рутберг І. Пантоміма. Рух і образ. М., 1981.
13. Спарджер С. Статура і **балет**. Лондон, 1958.
14. Селіванов В.С. Основи загальної педагогіки: **Теорія** і методика виховання: Навчальний посібник / В.С. Селіванов - М.: Академія, 2004. - 336с.